

CIUTAT

REVISTA DE PALMA

Agost 2020 Núm. 0

**PALMA, ESTIU
2020:
EL FRACÀS
DE L'EXIT?**

CIUTAT

REVISTA DE PALMA

Edita:

PALMAXXI

www.palmaxxi.com
info@palmaxxi.com

EN AQUEST NÚMERO DE CIUTAT

El fracàs de l'èxit, per Jaume Garau
04

Els residents es reapropien d'un
centre històric orientat al turisme
internacional
06

Aforament a les platges: és possible
controlar-ho?
09

Què passa amb els creuers?
10

El futur parc agrari a s'Horta de Dalt
12

Festes de Canamunt: entrevista amb
Belén Álvarez, presidenta de l'Associació de
Veïnades
14

Notícies de Ciutat
16

El futur de Palma: entitats ciutadanes
18

La Ciudad Cuántica, per Lourdes Durán
19

Itinerari virtual: Les Avingudes
20

EDITORIAL

Un dels primers projectes que va arrencar Palma XXI va ser la “Biografia de Palma”, una narració col·lectiva de l’evolució que ha experimentat la nostra ciutat des dels seus orígens fins al dia d’avui. El fet de dir-li “Biografia” a una anàlisi històrica d’un conjunt de carrers i edificis no és casual: entenem Palma com un organisme viu, que evoluciona, que s’adapta, que encerta i que, de vegades també, s’equivoca; un ens que propicia relacions socials, vida cultural, que rep visites i que dóna recer.

Des d’aquest concepte de ciutat que viu sorgeix “Ciutat, la Revista de Palma”. A les seves pàgines hi trobaràs les iniciatives culturals i socials promogudes per les entitats ciutadanes, articles d’anàlisi i d’opinió sobre els principals temes de Palma, el recull de notícies relacionades amb la vida als barris... És a dir, la vida de Palma vista pels qui l’habiten.

Des dels seus inicis, Palma XXI ha tingut la vocació d’“observatori”, analitzant els principals fenòmens que afecten la ciutat i realitzant propostes pensades des del diàleg i el consens. Aquesta filosofia la traslladam ara també a aquesta nova revista de periodicitat mensual. En uns dies en què fer feina plegats és més important que mai, aquesta publicació vol servir de nexa d’unió i punt de trobada per a la ciutadania i per a les entitats. Palma té una activitat cultural i associativa intensa, possiblement més del que de vegades percebem, així que esperam poder mostrar en aquestes pàgines les diferents propostes sorgides de la ciutadania.

En aquest primer número hem volgut recollir diverses notícies, campanyes i estudis relacionats amb les adaptacions de Palma en relació amb la Covid-19. Esperam que vos agradi i vos convidam a participar també amb les vostres idees i aportacions, per tal d’aconseguir una revista de i per a totes i tots.

Benvinguts/es a Ciutat.

Lluïsa Dubon
Presidenta de Palma XXI

EL FRACÀS DE L'EXIT

Jaume Garau
Secretari de Palma XXI

Una de les llegendes - de les moltes que corren sobre Joan March- conta que quan veia créixer el turisme, ell deia que si els turistes deixessin de venir, no hi hauria prou ametllers per penjar-se. Durant els anys 60 i 70, molts mallorquins encara creien que això del turisme no era segur i en cada temporada temien el fracàs. Ja a partir dels anys 90, quan el fenomen turístic va anar diversificant-se cap al sector de la construcció i l'immobiliari, aquesta por va anar desapareixent. Els anys 2000 el sector turístic es feia encara més gran i anava conquerint espai a l'indústria i a l'agricultura, fins a arribar a influir tota l'economia de Mallorca, especialment l'economia de la badia de Palma. Ja ningú pensava que el turisme podria fallar. Ara ha caigut a terra per la força del virus. Resulta que no era una economia tan segura com molts pensaven.

A la sortida de la crisi financera del 2008, era l'època de quan l'Ajuntament estava tot content amb l'eslògan de "**Passion for Palma**" i el nou batle de Palma impulsava el creixement de terrasses per tot arreu. Era el temps que començava a créixer el turisme vacacional en pisos i apartaments, a través de plataformes d'internet com AIRBNB, quan els megacreuers ens deixaven la ciutat plena de turistes i els hotels "boutique" creixien com a bolets. El mes de març del 2015 la ciutat de Palma era considerada per **The Times** un dels millors llocs del món per viure. L'aeroport aconseguia un altre record de passatgers i en el port no hi cabien més megacreuers. Tot un èxit. Tornava la megalomania i la prepotència.

Però no tot era de color de rosa. Cada setmana tancava un comerç tradicional i se n'obria un dedicat al turisme. La gent del centre de Palma i d'altres barris de la badia, cansada de la saturació dels carrers, la dificultat d'accedir a una casa, la pèrdua de comerços pròxims i dels renous nocturns, se n'anaven a viure a un altre lloc. També era el temps en què alguns petits grups de veïnats pensàvem que tot allò era un còctel explosiu que acabaria amb la ciutat així com l'havíem coneguda. Naixia la **turismofòbia** com insult als que estàvem en contra de l'excés del

turisme. La reacció veïnal va començar a donar els seus fruits i es varen prohibir el lloguer vacacional i es limitaren les llicències per hotels al centre històric. Les associacions veïnals del centre s'uniren per lluitar per una ciutat més digna i es va crear una plataforma de 30 entitats contra els megacreuers.

De sobte arribà la COVID 19. La caiguda del turisme va ser total i la ciutat va quedar paralitzada. La capacitat de reacció davant aquesta situació ha estat molt feble. Aquell èxit que tant enlluernava a molts ha desembocat a un fracàs absolut. Sense turisme de masses no hi ha projecte de ciutat.

Així sembla demostrar-ho l'estudi que Palma XXI ha realitzat durant el període de desconfinament, per analitzar l'activitat econòmica i social de Palma. Aquest ha fet palesa una preocupant realitat: en els darrers anys, els comerços tradicionals i aquells dedicats a les necessitats dels residents han estat significativament substituïts per comerços dedicats a l'activitat turística. Aquest fet dificulta la reactivació de l'economia local, ja que es tracta d'un tipus de comerç i de productes dirigit especialment als visitants. El 51% dels comerços de l'eix analitzat romanien tancats durant el mes de juny.

Que la meitat del teixit comercial del centre històric desaparegui perquè el turisme s'atura ens posa davant d'un mirall que ens torna una imatge de la nostra societat que és, si més no, inquietant, i que en tot cas ens hauria de fer reflexionar sobre el model de ciutat que hem construït i el que volem.

Churchill deia que "*l'èxit consistia a anar de fracàs en fracàs sense perdre l'entusiasme*". Sembla que ara ens preparam per anar cap un altre fracàs, ja que no feim passes per canviar l'economia sinó per restaurar-la. Mentrestant, hem perdut l'entusiasme per tornar a l'anterior etapa de la nostra ciutat. Una època que ens va fer més rics però molt més vulnerables.

Ara tornam al principi: un període d'incertesa, ja que el retorn del turisme de masses no està clar. No és el temps de la depressió ni de l'autodestrucció. És el moment de començar a veure que una altra ciutat és possible. Més equilibrada, més forta, més solidària. Serem capaços de reconstruir un projecte que tenguí altres interessos que els de l'activitat turística? Una ciutat en la qual els interessos de les persones que hi vivim, siguin la prioritat? Serà el nou projecte el fruit de l'esforç del diàleg i el consens entre tots i totes?

Els residents es reapropien d'un centre històric orientat al turisme internacional

Palma XXI presenta l'Estudi sobre l'activitat econòmica i social al centre històric de Ciutat en temps de Covid-19

En el context de reactivació econòmica i de finalització de l'estat d'alarma, Palma XXI, amb el suport de la Fundació Iniciatives del Mediterrani han duit a terme un estudi quantitatiu i qualitatiu dels canvis que el centre històric de Palma ha experimentat durant aquest període de desconfinament, quan encara la ciutat no havia començat a rebre turistes. S'ha pogut constatar un fenomen de reapropiació de l'espai públic, tant pel que fa a l'ús i a l'estada a places i carrers, com al consum a comerços i locals de restauració. Jaume Garau, secretari de Palma XXI ha coordinat l'estudi, i Maria Cifre, Doctora en Antropologia ambiental ha dirigit el treball de camp.

Comerços. En els darrers anys, els comerços tradicionals i aquells dedicats a les necessitats dels residents han estat significativament substituïts per comerços dedicats a l'activitat turística. Aquest fet dificulta la reactivació de

l'economia local, ja que es tracta d'un tipus de comerç i de productes dirigit especialment als visitants. El 51% dels comerços de l'eix analitzat romanien tancats durant el mes de juny.

En aquest sentit, els veïnats entrevistats destaquen la manca de tendes que satisfacin les necessitats dels residents, la dedicació dels comerços al turista i la pujada de preus a botigues i comerços de restauració. Com a exemple, la manca d'oferta de productes locals d'alimentació, disponibles quasi exclusivament a tendes de souvenirs i en formats aptes per a transportar a l'equipatge de mà.

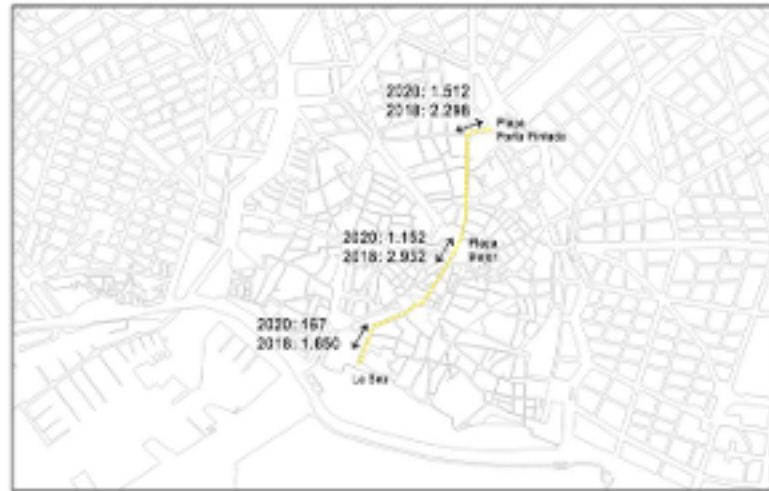
Els comerciants entrevistats coincideixen en el fet que la davallada de les vendes s'ha produït fins i tot en comerços que poden semblar tenir un client local, com farmàcies o merceries, però que, a l'estar ubicats a un eix d'interès turístic, compten entre els seus clients majoritaris també a turistes.

Percepció dels residents, comerciants i vianants.

S'han fet diverses entrevistes a diferents perfils per tal de conèixer l'opinió de residents, comerciants i passejants. Al sondeig que es va fer l'estiu del 2018, els residents i treballadors destacaven que es veien obligats a desviar la seva ruta quotidiana encara que això suposés un trajecte més llarg, o que els grans grups dificultaven la mobilitat. Aquests dies en canvi s'ha produït un reapropiació de l'espai públic, de manera que és habitual observar als carrers principals veïns caminant amb la cistella de la compra, famílies amb cotxets de bebè, infants jugant al carrer o persones majors amb caminador.

Renou. Aquests canvis també afectaren el nivell de renou als carrers (sigui pel trànsit de visitants, per les terrasses de bars i restaurants, o per trànsit motoritzat i de mercaderies), de manera que ha augmentat la sensació de tranquil·litat.

Habitatge. Tot i haver-se alentit durant el període de confinament, el mercat immobiliari a Palma no ha experimentat grans canvis. Al contrari que a altres ciutats de l'Estat com Madrid o Barcelona, a Palma no s'ha produït un transvasament d'ofertes del lloguer vacacional al lloguer de llarga durada. Tampoc no s'ha vist afectat el preu de venda o de lloguer dels habitatges.

Mitjana de número de vehicles per hora, segons dades de 2018 i de 2020, a la Plaça de la Porta Finita, Plaça Major i La Seu.

Jaume Garau, secretari de Palma XXI, ha coordinat l'estudi, i el treball de camp ha estat realitzat per la Doctora en Antropologia ambiental Maria Cifre. "El que demostren les dades que hem recollit és que la baixa activitat econòmica i social durant aquest període ve provocada per la forta dependència del turisme en el teixit econòmic, el que a la vegada dificulta la reactivació, en tractar-se d'un tipus de comerç i de productes dirigits al consum del turista", conclou Garau. En aquest sentit, com ja indicava a "De Crisi en crisi", document de la seva autoria presentat recentment, Jaume Garau afirma que "cal insistir en un canvi de model econòmic, un canvi necessari sobretot al centre històric per tal d'aconseguir una ciutat per a viure-hi i per treballar".

Des de l'associació Palma XXI, llencen una sèrie de propostes per tal de reforçar el centre històric, com posar en marxa un pla d'habitatge dirigit a residents; i impulsar la diversificació del comerç, fent-lo més atractiu i accessible per als veïnats i per a la resta de residents a l'illa, per exemple facilitant l'ús dels aparcaments municipals al voltant del centre de Ciutat. També afirmen que són necessàries així mateix activitats culturals dirigides al públic en general i a les famílies, per tal de dinamitzar la vida social i cultural de Ciutat.

Roda de premsa per la presentació de l'estudi, a càrrec de Jaume Garau, secretari de Palma XXI i la Doctora en antropologia ambiental Maria Cifre.

¿Què diuen veïns i veïnes?

"Ara dona gust caminar pel carrer de Colom, perquè quan hi ha creuers allò fa por. A mi el que me passava és que en sortir de la feina havia de creuar Sant Miquel, i allò era de 'locos'; era impossible. En canvi, ahir per exemple vaig sortir a passejar i vaig passar per Plaça de Cort. Amb l'hotel de davant l'Ajuntament tancat, quina pau! Ara és una tranquil·litat el fet de passejar pel carrer, un gust."

"Davant casa nostra hi ha pisos que lloguen a grans grups de turistes, normalment joves, que solen fer festes. Ara mateix l'únic renou que tenim és el de la gent que va a la feina, gent que va a oficines, o de tendes; però no tenim el renou de l'oci turístic, això se nota molt."

"M'agrada veure més Plaça den Coll que no tanta taula i cadira."

"El nostre barri s'ha convertit en un aparador. Les places han estat ocupades per terrasses, cosa que és normal però que s'hauria de regular."

"Amb el tema dels aplaudiments a les 20h veies a gent sortir per les finestres que abans no sabies ni que vivien allà. També, hi ha molta menys gent als carrers, sobretot pel fet que no hi ha turistes, i això ha facilitat tenir converses espontànies amb altres veïnes i amb els comerciants del barri."

"Pareix que trobes més gent coneguda pel carrer, ja que no hi ha les cares desconegudes que ocupen la majoria del carrer perquè, almenys en temporada alta, els turistes ocupen tot l'espai."

"Anar de casa a la feina era un estrès total. Jo hi havia dies que arribava a la feina amb moltes ganes de plorar, sobretot els dies que havia de caminar per Sant Miquel a les tres del migdia, amb aquella calorada i tota la gent que no te deixava ni caminar. Ara, jo fins i tot m'atreviria a dir que el trajecte de casa a la feina és com el meu petit moment de meditar. Fer aquest camí s'ha convertit en temps de qualitat."

"Dones assegudes a un carrer desaparegut"; de la galeria Adéu, barri xino, adéu, de Xisco Bonín.

AFORAMENT A LES PLATGES: ÉS POSSIBLE CONTROLAR-HO?

La crisi sanitària ens ha posat en la necessitat d'implementar mesures de distanciament físic en l'espai públic, és a dir, d'aplicar mesures de capacitat de càrrega amb una motivació de seguretat sanitària. Des de mitjans del mes de juny, amb l'activació de la fase 3 de la desescalada, aquestes mesures es varen haver d'aplicar també a les platges, per tal de garantir les "condicions de seguretat i distanciament".

L'aplicació d'aquestes mesures fins al moment han depès de la iniciativa individual de cada consistori, de manera que la resposta ha estat desigual. Així, Alcúdia, per exemple, va ser el primer municipi de l'Estat en verificar la seguretat de les seves platges i un dels primers a calcular la capacitat de càrrega i establir un aforament.

La capacitat de càrrega amb motivació sanitària

En el cas de Palma, l'Ajuntament va apostar des d'un primer moment, en paraules del batle José Hila, per "confiar en la ciutadania", i per ara només s'ha hagut de tancar de manera puntual la platja de Cala Major per sobrepassar l'aforament (a més de la prohibició d'accedir a totes les platges la nit de Sant Joan). Les platges Buguenvíl·lia, Cala Comtessa o Illetes del municipi de Calvià també han vist tancats els seus accessos, possiblement per la seva proximitat a Palma.

Abans de l'entrada en vigor de la fase 3, des de Palma XXI es va proposar una metodologia de càlcul de la capacitat de càrrega per tal de prevenir possibles riscos i garantir la seguretat dels usuaris. La prova pilot de l'estudi es va fer prenent com a exemple la platja de Can Pere Antoni, per a la qual es va establir un aforament recomanat de 1.068 persones.

Tecnologia aplicada a l'ús públic: l'app "Platges segures"

Amb la intenció de complementar la bona resposta de la ciutadania, l'Ajuntament ha llençat l'app "Platges segures" on poder consultar en temps real l'estat d'ocupació de cada platja. Aquesta aplicació mòbil basa l'índex d'ocupació en els aforaments recomanats oficials fets públics per l'Ajuntament de Palma: 1.071 persones a Can Pere Antoni, 1.275 a Cala Major, 1.221 a Ciutat Jardí, 392 a Cala Estància i 15.771 a Platja de Palma.

QUÈ PASSA AMB ELS CREUERS?

Quatre mesos sense creuers al port de Palma i... fins quan?

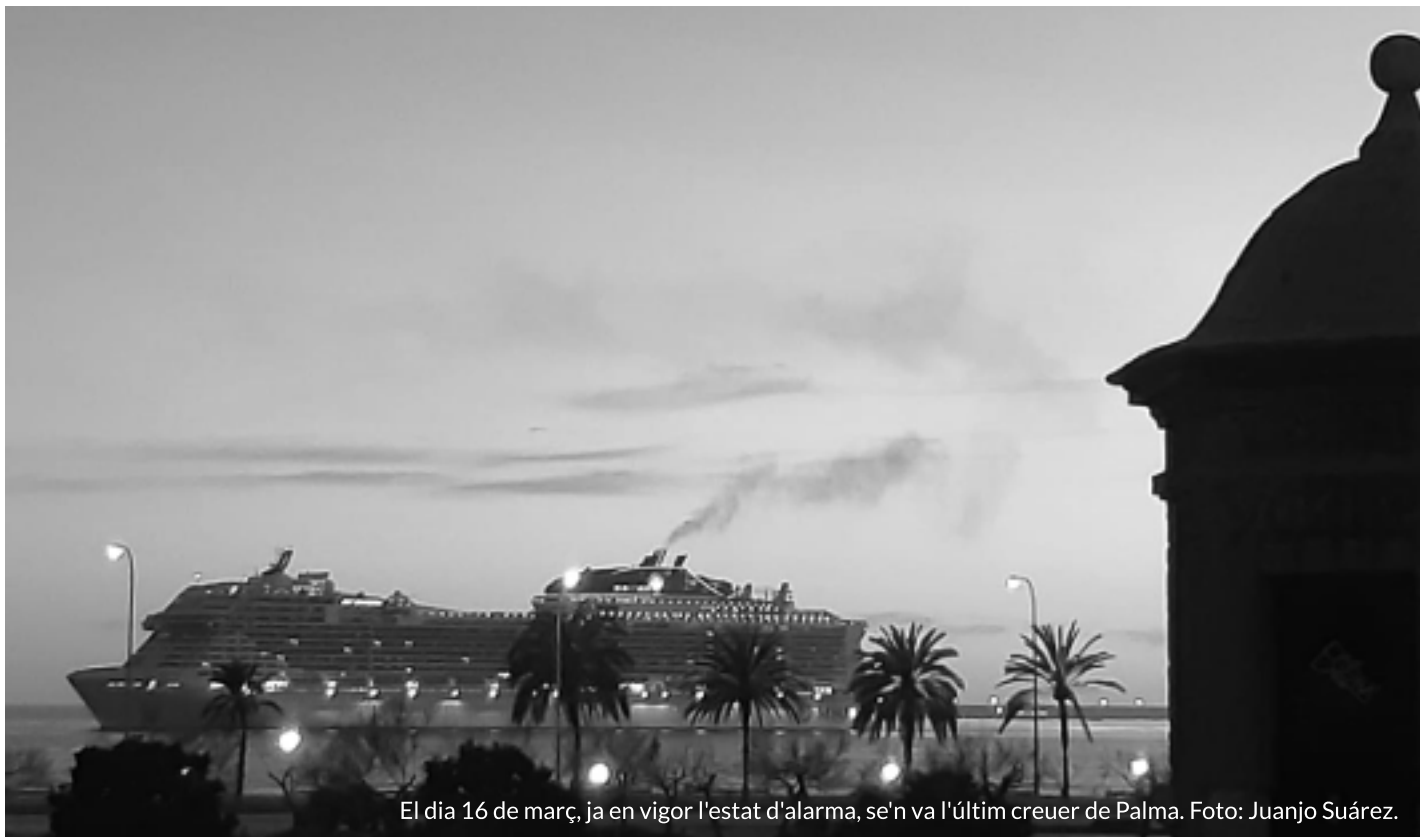
La crisi sanitària ha provocat una postal inèdita a la badia de Palma: un port sense creuers. El 16 de març salpava el darrer creuer de Ciutat, ja envoltat d'una certa polèmica aixecada dies abans per la inseguretat generada a l'opinió pública, tant per la incertesa en relació amb les mesures de seguretat que es prenen al port com per la procedència de passatgers i tripulants.

Actualment i per decisió del Govern de l'Estat, els creuers continuen tenint prohibida l'entrada a ports espanyols fins a la "finalització de la crisi sanitària". La Direcció General de Marina Mercant argumenta que, al tractar-se d'entorns tancats on milers de persones comparteixen espai i activitats, un cas positiu de Covid-19 podria tenir un gran impacte sobre la salut de la població, ja que les probabilitats de transmissió serien elevades. A més, assenyalen la necessitat d'establir protocols estrictes dins els bucs i als ports, per tal de poder garantir el tractament mèdic adequat.

Front aquesta incapacitat d'adaptació, les navilieres s'han vist obligades, setmana rere setmana, ajornar el seu reinici d'activitat. Les previsions actuals indiquen que els primers creuers començaran a navegar el Mediterrani a mitjans d'agost, setembre o octubre, depenent de la companyia. Això no obstant, la incertesa en el sector és alta. Com a exemple, el concurso de creditors presentat per Pullmantur Cruceroso lavenda de fins a 13 bucs per part de Carnival Corp per fer front a les pèrdues econòmiques.

La societat civil reclama una gestió segura per a residents i visitants

Davant de la possible reactivació del turisme de creuers, la Plataforma contra els Megacreuers va reiterar, en una carta dirigida al president del Parlament de les Illes Balears, la seva preocupació envers la possible arribada de creueristes.

El dia 16 de març, ja en vigor l'estat d'alarma, se'n va l'últim creuer de Palma. Foto: Juanjo Suárez.

Segons Jaume Garau, membre de Palma XXI i un dels portaveus de la Plataforma, les característiques pròpies d'aquesta modalitat turística fan que *“un possible positiu sigui difícilment traçable, de manera que suposa un perill potencial per a les ciutats on fa escala; així com una manca de seguretat per al mateix passatge i tripulació, que es pot trobar amb la conjuntura de veure's obligat a romandre confinat al buc”*. Malauradament, la imatge de bucs fondejats o amarrats a port sense poder desembarcar s'ha produït durant els darrers mesos a altres ciutats d'Europa i de la resta del món. El risc de tenir en quarantena al port de Palma durant setmanes un megacreuer amb milers de persones confinades és una imatge que donaria voltes a tot el món, i aniria totalment en contra de la idea que les Balears són una regió segura per al turisme.

La Plataforma contra els Megacreuers va manifestar així mateix que l'activació d'aquesta modalitat de turisme hauria de venir establerta a iniciativa de les institucions balears i no per decisió unívoca de l'Autoritat Portuària i les empreses multinacionals de creuers. A més, reiteraren la importància de mantenir la proposta de moratòria, ja reafirmada i adoptada pel Govern Balear, amb l'objectiu de fer els estudis econòmics, socials i de capacitat de càrrega de la ciutat adients.

El sistema de sensors impedeix conèixer la magnitud real de les emissions dels creuers

Cap creuer ha visitat Palma durant els darrers quatre mesos i mig. Al mateix període de l'any passat, varen arribar a Ciutat fins a 250 creuers. Aquesta aturada dràstica sembla que hauria de dur associada una disminució de la contaminació atmosfèrica de l'entorn del port i de la resta de Ciutat. En canvi, segons un estudi a port i aeroport realitzat per Arcadio L. Barbas, cap de Màquines de la Marina Mercant i expert en contaminació marina, els indicadors dels principals gasos no mostren canvis significatius. De l'anàlisi de les dades de les estacions de Foners, Bellver i Sant Joan de Déu s'extreu que, *“atribuïble a diverses raons, indicadors associats al trànsit rodat urbà han disminuït, però no així els que procedeixen d'altres focus d'emissió com el port i l'aeroport”*, indica l'autor de l'estudi.

Com assenyala Arcadio L. Barbas, *“s'hauria de considerar fer mesuraments específics, amb instrumentació adequada i correctament ubicada per a verificar l'efecte de bucs i avions en totes les circumstàncies, especialment en els períodes de màxima activitat”*. *“Les dades de totes les institucions han de ser d'accés obert, per a la seguretat del conjunt de la població i per tal d'emprendre accions efectives pel que fa a la prevenció en termes de salut pública i a l'adaptació al canvi climàtic”*.

EL FUTUR PARC AGRARI

A S'HORTA DE DALT

Si fins aquell moment encara no érem conscients, el temporal Gloria ens va venir a recordar la fragilitat de les illes pel que fa a l'abastiment d'aliments. Llevat d'alguns ensurts durant el principi de la pandèmia i limitacions puntuals en alguns productes, les imatges de mercats i supermercats amb prestatgeries buides afortunadament no es va repetir durant els moments més crítics del confinament, però sí que va posar en relleu la importància del producte local.

Segons un estudi d'APAEMA, entre l'any 1999 i el 2016, la superfície agrària en actiu del municipi de Palma es va reduir en un 70%: es varen perdre quasi 15.000 hectàrees de producció i 275 explotacions. Les dades de població activa del 2019 mostren que només un 0,5% de la població de Palma és dedica a l'activitat agrària. El progressiu abandonament de la pagesia tradicional, l'empobriment de la diversitat rural, les dificultats de rendibilitat econòmica de l'activitat o l'especulació urbanística són fenòmens que s'han manifestat d'una manera especialment intensa al voltant de Ciutat, degradant el seu caràcter i paisatge tradicional.

Per què un Parc Agrari?

La proposta de creació d'un Parc Agrari a la zona nord de Palma, a la històrica "Horta de Dalt", es planteja precisament com a una figura per al manteniment de la integritat del sòl agrari però, sobretot, per a la pervivència de l'activitat agrària que li és pròpia. Hem de recordar que es tracta a més d'un espai d'importància cabdal per a la Història de Ciutat, gràcies a l'existència, entre d'altres, de la font de la Vila, la font de Mestre Pere o la síquia d'en Baster. Així, el Parc cercaria la conciliació d'aquest espai, sotmès a fortes pressions urbanes, introduint un nou progrés mitjançant la innovació en el sector agrari. L'Ajuntament de Palma ha donat passes endavant els darrers anys per tal d'aconseguir la seva declaració, amb la implicació també d'altres institucions com el Govern (per exemple, mitjançant el seu projecte de Llei Agrària on s'inclouia la figura de parc agrari com a una de les accions principals), o la Universitat de les Illes Balears. En aquest sentit, Biel Horrach, director general de Model de Ciutat i Urbanisme, assenyalava que des de l'Ajuntament s'entén que "la figura de parc agrari és clau pel que fa a la seva contribució a la sobirania alimentària, al tancament del cicle de l'aigua i a la mitigació dels efectes del canvi climàtic".

Arreu de l'estat espanyol hi ha diversos exemples, com ara el Parc Agrari del Baix Llobregat (1998), el Parque Agrario de Fuenlabrada (2012) o l'Espai Rural de Gallecs (2009). L'experiència en aquestes zones posen de manifest les diferents vessants a les quals es pot arribar: conservació del sòl fèrtil, reactivació de l'activitat agrària, funció de cinturó verd, conservació d'hàbitats i de biodiversitat, educació ambiental, etc.

La custòdia del territori com a mecanisme d'implicació de la ciutadania

A més de l'impuls de les Administracions, perquè la iniciativa funcioni és essencial la implicació de la ciutadania. En aquest sentit, Palma XXI fa uns mesos que treballa en la formalització d'acords de custòdia amb particulars i institucions amb l'objectiu de posar en pràctica un projecte pilot que serveixi com a llavor del futur Parc. Des de l'entitat s'entén també com l'oportunitat d'"esbucar" la nova murada que representa la Via de Cintura, amb la intenció de progressar cap a una ciutat més diversa i amable.

La custòdia del territori, impulsada a les Balears per la xarxa ICTIB, és un conjunt d'estratègies i tècniques que possibiliten la implicació de propietaris, treballadors, usuaris i entitats en la conservació dels valors naturals, culturals i paisatgístics. La custòdia aplicada al cas de s'Horta de Dalt contribuirà a aconseguir "la ciutat més verda, més humana i més propera a la ciutadania" que Palma necessita, indica la presidenta de Palma XXI, Lluïsa Dubon.

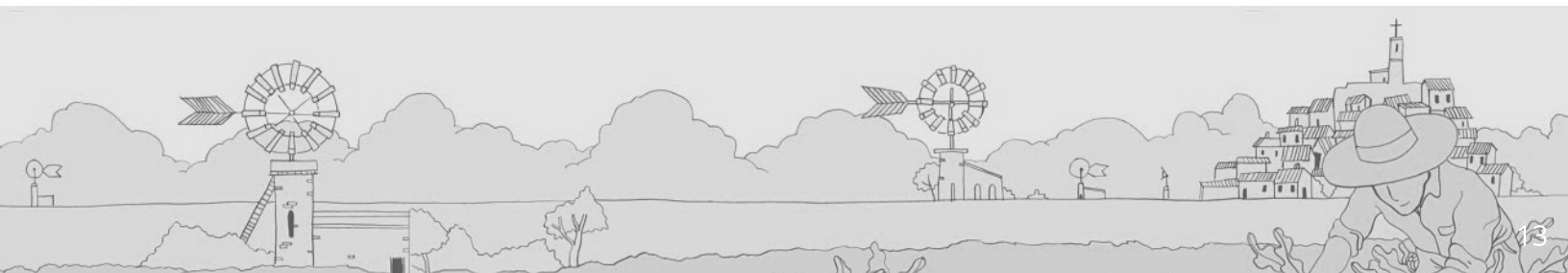
Agroecologia i conservació del patrimoni natural i cultural

Com a espai destinat a enfortir el sector agrari i conservar l'entorn periurbà, és necessari consolidar una agricultura de proximitat basada en bones pràctiques agroecològiques. Cada vegada tenen més importància aspectes com la garantia alimentària i el manteniment de valors naturals, i l'agricultura regenerativa s'ha de convertir en eix central de les actuacions. A Balears, l'agricultura ecològica ja té un llarg recorregut, gràcies a la feina feta durant els darrers anys per entitats com APAEMA o Varietats Locals, i amb la

consolidació de mercats ecològics com el de Palma, que permet arribar directament al consumidor i avançar cap al producte de km. 0. Amb la intenció de seguir avançant amb aquesta filosofia, els primers acords de custòdia agrària es volen emmarcar en el context del projecte Balears Verd, una proposta de Miquel Ramis per a la regeneració del sòl i la innovació en tècniques tradicionals.

En paral·lel als acords de custòdia i la recuperació de producció agroalimentària, Palma XXI també vol promoure activitats de divulgació i de dinamització social en col·laboració amb altres entitats i amb els veïnats de les barriades (El Secar de La Real, Son Sardina, Sa Garriga, Establiments, Son Espanyol...).

La primera d'aquestes activitats es va dur a terme el passat 3 de juliol, amb la col·laboració de l'Associació Paraula i el suport del Casal de Barri de Son Sardina i el CEIP Maria Antònia Salvà. En aquesta jornada, Margalida Mulet, doctora en Antropologia social i cultural que va participar en l'elaboració del document tècnic del projecte de Parc agrari, va fer un repàs per l'evolució de la feina feta fins al moment per part de les institucions i es varen visitar les finques dels propietaris de Son Sardina que impulsaran les primeres experiències de custòdia agrària a la zona. Ricard Terrades, vicepresident de la Comunitat de Regants i veïnat del Secar de la Real, va il·lustrar els visitants amb detalls sobre el patrimoni cultural tradicional, lligat sobretot a les infraestructures hidràuliques i l'aprofitament de l'aigua, amb la Síquia d'en Baster com a element principal i eix vertebrador del futur Parc Agrari de s'Horta de Dalt.

FESTES DE CANAMUNT: "MENYS ÉS MÉS"

**Entrevista amb Belén
Álvarez, presidenta de
l'Associació de Veïnades**

Del 30 de juny a l'11 de juliol han tingut lloc les primeres festes barrials de Ciutat després del confinament, en l'anomenada "nova normalitat". Unes festes atípiques que, amb el lema "Menys és més", han reduït l'aforament, sense deixar de portar als carrers i places d'aquest barri al cor de Ciutat activitats tan diverses com contacontes, cinema a la fresca, sopars comunitaris, xerrades sobre la xarxa de Suport Mutu, passejades pels cafès històrics, berenar per a dones canamunteres, etc. Les festes post-trinitàries de Canamunt, contra tot pronòstic, s'han celebrat i han estat tot un èxit en format reduït. Parlem amb Belén Álvarez, presidenta de l'associació (la tercera dona consecutiva que ocupa aquest càrrec).

Perquè "Festes post-trinitàries"? Ens expliques la història de les festes de Canamunt?

Les festes trinitàries eren unes festes que es feien a diferents barriades de Palma durant la Trinitat, al nostre barri també s'organitzaven i malauradament es perderen en els anys 80. L'any 2004 es van recuperar aquestes festes de barri però sense una vessant religiosa, per això, festes post-trinitàries.

Les del vostre barri han estat les primeres festes de Palma després del confinament. Com vos les vau plantejar?

Entenem perfectament que davant la crisi sanitària generada per la Covid-19 no es poden realitzar activitats multitudinàries com anys anteriors, però amb aquestes festes hem volgut recuperar un poc de la normalitat que hem perdut en els darrers mesos. Volíem un format més petit de les festes i que fos un lloc de trobada entre veïns i veïnes del barri. Hem de dir que ens ha resultat organitzar deu dies d'activitats perquè al barri tenim una forta xarxa veïnal: l'Elèctrica - Ateneu Popular ha organitzat diverses activitats, hem fet una trobada de dones a la Porta Sant Antoni gràcies a la col·laboració de Casal Petit, hem fet una paella per 150 persones per al menjador social Zaqueo i enguany hem organitzat una trobada de grups de Suport Mutu Mallorca. Suport Mutu són persones voluntàries que ajuden a veïns i veïnes amb dificultats, el grup de Suport Mutu Centre ha organitzat un rebost solidari al barri

per a persones amb dificultats econòmiques sorgides en aquesta crisi.

Les festes de Canamunt sempre s'han destacat pel seu caràcter lúdic i festiu però també crític i reivindicatiu, amb Sant Rescat com a patró. Quin ha estat elleiv motivd'enguany?

Volíem organitzar unes festes sobretot per les persones que viuen o passen el dia en el nostre barri, per això el lema de "Més és menys!". Per altra banda, també trobàvem que era una bona idea recuperar els carrers com a lloc de trobada de les persones, per això, donarem total suport a la proposta de L'Elèctrica-Ateneu Popular, de "treure la casa al carrer", una instal·lació feta a la plaça Quadrado on es simulava una casa.

No heu tengut por a situacions de massificació? Com heu gestionat les mesures de seguretat?

Por no hem tengut però sí que hem tingut molta cura per complir els requeriments de l'Ajuntament. Tampoc hem fet massa difusió a xarxes perquè enguany organitzar aquestes festes ha estat més complex que anys anteriors i fins uns dies abans no teníem els permisos de l'Ajuntament. Hem hagut de controlar l'aforament de les activitats mitjançant una inscripció prèvia, avisar a les persones participants de les mesures per evitar la transmissió de la covid abans de cada activitat, etc. Per gestionar això, a cada activitat hi havia diferents persones de

l'organització que vetllaven pel compliment d'aquestes mesures. Avui dia no hem detectat cap positiu de les persones que assistiren a les activitats programades per festes.

Han estat dues setmanes d'activitats, quin balanç feis? Què ha funcionat millor? Aspectes a millorar?

Han estat en petit format i a mi personalment m'ha agradat molt, si tenen menys afluència de persones les festes són llocs de trobada per a les persones que viuen o passen el dia al barri. Ha funcionat molt bé el sopar a la fresca on anomenarem la primera Filla Il·lustre de Canamunt a Marisol Fernández, la primera presidenta de l'associació, el Pícnic a la plaça Major i la primera baixada de carretons. Hem enyorat un acompanyament per part de la regidoria de Participació Ciutadana, per exemple l'Ajuntament disposa de dades de la superfície de les places i no ens les va facilitar: tenir aquesta informació ens hauria ajudat a calcular l'aforament de cada plaça més fàcilment.

Sou la primera associació veïnal de Palma que s'ha registrat oficialment com a "Associació de Veïnes". Explica'ns això.

La proposta inicial era canviar el nom a Associació de Veïns i Veïnes de Canamunt-Ciutat Antiga i després de l'assemblea decidirem que ara tocava donar més visibilitat a les dones per això ara som "Associació de Veïnes de Canamunt-Ciutat Antiga".

NOTÍCIES DE CIUTAT

El preu del lloguer comença a davallar a Palma

Ara Balears, 30/06/2020.- La crisi del coronavirus ha provocat que el lloguer residencial augmenti a Palma prop d'un 40%, en detriment del turístic. Mentre que als barris amb major oferta vacacional –Sindicat, la Missió la Llotja–l'oferta d'habitatges de llarga durada era de 176 abans de la pandèmia, ara aquesta xifra ascendeix a 247. Tot i això, el preu del metre quadrat només s'ha reduït un 5% al conjunt de la ciutat. Totes aquestes dades estan recollides al darrer estudi elaborat pel Departament d'Habitatge de l'àrea de Model de Ciutat.

Palma perd residents de nacionalitat espanyola per primera vegada en tretze anys

Ara Balears, 02/07/2020.- El municipi de Palma va perdre l'any passat 531 residents de nacionalitat espanyola, cosa que no havia passat els darrers tretze anys. La reducció contrasta molt amb els 2.258 espanyols que es varen empadronar el 2019, els 191 que ho varen fer l'any anterior i els 2.738 del 2017, segons dades del padró presentades per Cort aquest dijous. L'encariment del preu de l'habitatge i el canvi de residència per motius de feina són els principals motius d'aquesta davallada, segons ha comentat el regidor de Participació Ciutadana i Govern Interior, Alberto Jarabo, malgrat que ha assenyalat que les dades encara han de ser analitzades per experts. En tot cas, se n'han anat, principalment, a altres pobles de Mallorca i a la resta d'illes.

El nuevo Plan General de Palma aumenta en 212 hectáreas el suelo rústico protegido

Diario de Mallorca, 07/07/2020.- El nuevo Plan General de Ordenación Urbana (PGOU) de Palma, que en estos momentos está en tramitación pendiente del informe de la Comisión Balear de Medio Ambiente antes de su aprobación inicial por parte del Ayuntamiento, incrementa en 212 las hectáreas de suelo rústico en relación al planeamiento actual.

Para ello, tal como explicaron ayer el alcalde de Palma, José Hila, y la teniente de alcalde de Modelo de Ciudad, Neus Truyol, se prevé desclasificar a rústico 174 hectáreas incluidas como suelo urbanizable en el planeamiento de 1998, que es el que aún está en vigor y que a lo largo de estos más de 20 años no se han desarrollado, además de otros 50 de los denominados "falsos urbanos" o unidades de ejecución en suelo urbano que, pese al tiempo transcurrido, no cuentan aún con todos los servicios. Entre los suelos urbanizables que se proponen desclasificar se incluyen Son Gual, Génova, Puntiró y Son Garcías Vell.

Una conversión urbana con cuentagotas

Diario de Mallorca, 16/07/2020.- Si bien es verdad que la conversión del tramo de autovía del aeropuerto en vía urbana se ha visto afectada por la pandemia generada por la propagación de la Covid-19, no lo es menos que se trata de una actuación anunciada en numerosas ocasiones, cuyo proyecto también se ha cambiado varias veces, y que, cuando ahora se dé por finalizado, la permeabilidad entre esta vía y el Nou Llevant, aún no será completa. De hecho, una de las actuaciones principales, la consistente en dar salida desde el Nou Llevant a la autovía por la calle Brotad, aún no se ha materializado a la espera de la colocación de las señales semafóricas y de los pasos peatonales previstos. Si bien se trata de una actuación inminente, en la visita efectuada el pasado lunes por el alcalde de Palma, José Hila, la presidenta del Consell, Catalina Cladera, y el conseller insular de Movilidad, Iván Sevillano, no se dio ninguna fecha para su apertura. Y tampoco se especificó si, desde Brotad, además de realizar el giro a la derecha en dirección al centro de la ciudad, también se podrá girar a la izquierda en dirección a Son Sant Joan.

NOTÍCIES DE CIUTAT

L'atur es dispara un 75,7% a Palma en un any

Ara Balears, 13/07/2020.- Segons les dades publicades per Palma Activa, actualment 30.610 residents a Palma es troben a l'atur. Per la seva banda, l'Ajuntament de Palma ha remarcat que la taxa d'atur del mes de juny no va sofrir grans canvis en comparació amb el mes de maig.

A través d'una nota de premsa, l'Ajuntament de Palma ha remarcat que aquest increment està motivat per les conseqüències de la crisi del coronavirus i ha recordat que tots els sectors econòmics de Palma s'han vist afectats per la pandèmia. Una altra de les dades que han registrat major augment ha estat la xifra de desocupació de joves de Palma, que ha crescut un 140% respecte del juny del 2019, mentre que la xifra del col·lectiu de persones majors de 45 anys sense treball va augmentar un 39%.

Los vecinos de la Seu rechazan cambios en el decreto de artistas callejeros

Diario de Mallorca, 17/07/2020.- La modificación del actual decreto que regula las actuaciones de los artistas callejeros aprobado en mayo del año pasado con un amplio consenso vecinal tras más de dos años de negociaciones no contará con la conformidad de al menos una de las entidades más afectadas.

Se trata de la Asociación de Vecinos de la Seu cuyo presidente, Lluís Clar, manifiesta que su entidad está completamente en desacuerdo en que se cambie el decreto que costó tanto consensuar y que contaba con un amplio consenso social.

Cort obliga a retirar casi 200 terrazas ampliadas en plazas y calzadas

Última Hora, 22/07/2020.- El Ajuntament de Palma ha denegado el permiso de ampliación de terrazas a 184 bares o restaurantes de la ciudad, por lo que todas aquellas que estaba ya ocupando espacio en la calzada, que son la mayoría, deben ser retiradas de forma inmediata.

El regidor de Participació Ciutadana i Govern Interior, Alberto Jarabo, admite que en muchos casos las terrazas se habían ampliado pues se les había permitido hacerlo en tanto se les contestara oficialmente a la solicitud.

Entre el 60 y 70% de estas denegaciones corresponde a terrazas ubicadas en plazas. Otros motivos por los que no se ha dado el permiso son por estar ubicadas las terrazas en zonas de carga y descarga, de reservas para ambulancias o taxis, o estar en la acera de enfrente, informa Marcos Cañabate, director general de Govern Interior.

Cort inicia ronda de reuniones para explicar a distintos colectivos el proyecto "Palma 30"

20 Minutos, 16/07/2020.- Según ha indicado Cort en un comunicado, el concejal de Movilidad Sostenible, Francesc Dalmau, ha abierto los encuentros con representantes de la Federación de Asociación de Vecinos de Palma y Palma XXI.

Durante este ciclo de reuniones se informará a los diferentes colectivos de los detalles de la modificación de la ordenanza que en estos momentos se encuentra en periodo de alegaciones. De acuerdo con el consistorio, el objetivo es trasladar el proyecto a las entidades para conocer de primera mano cuáles son las necesidades y dudas respecto a la medida.

Según el edil, "se trata de un proyecto ambicioso que hace del peatón el protagonista del espacio público".

futur de Palma

ENTITATS TREBALLANT
PEL MODEL DE CIUTAT

ARCA denuncia l'estat d'abandonament que pateix l'empedrat del carrer del Polvorí

ARCA s'uneix a les denúncies presentades per l'Associació de Veïns del Terreno que lamentava l'estat de conservació que presenta l'empedrat singular del carrer del Polvorí, datat de principis del segle XX.

El carrer del Polvorí presenta unes característiques especials que el fan únic a la ciutat de Palma per la seva tipologia i materials constructius, els quals ja no s'empren en l'actualitat i que ens serveix d'exemple i ens il·lustra com eren els antics carrers de Palma.

La Federació d'Associacions de Veïns dona suport al tancament dels carrers a S'Arenal i Magaluf

Des d'aquesta federació veïnal consideren que aquest tipus d'oferta constitueix "un clar perjudici per a la nostra imatge i els interessos globals de la societat, ja que només beneficia uns pocs empresaris sense escrúpols", manifesten en una nota.

Joves arquitectes de Mallorca organitza el debat "Xerram de Ciutat?"

Aquest col·lectiu organitzà aquesta activitat oberta per reflexionar i debatre sobre el model de ciutat en l'era "post-covid"

ARCA

Cercle
d'Economia
de Mallorca

PALMAXXI

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS
DE VEÏNS DE PALMA

JAM
JOVES ARQUITECTES DE MALLORCA

Fora
per a la
inclusió
social
EAPN
ILLER PALMERS

COPIB
Col·legi Oficial de Psicologia
de les Illes Balears

Fundació
Darder
Masqueró

LA CIUDAD CUÁNTICA

Por Lourdes Durán

Arquitecturas de la pobreza

Hace dos semanas un hombre apareció muerto en el llamado parque de Pocoyó donde hace décadas personas varadas se cobijan en sus bajos, muy cerca de los columpios de los niños. Algunas de ellas llevaban tiempo durmiendo a la entrada de Emaya, a dos pasos. Les vi muchas veces y cada tanto observé pequeños cambios. Hay quien colocaba flores de plástico al lado de sus amasijos de mantas con la aspiración de disfrazar la miseria en algo menos feo. Hoy se han movido a los bajos del parque. Son comunidad.

La actual pandemia también arrastra a millones de personas que han visto el corazón de las tinieblas en un aliento, el que puede acabar con una vida digna. Vivir en la calle. Cuarenta de esos millones de seres humanos habitan su exclusión en el “hogar”, en la ‘ciudad’ de los sin techo describe la prensa.

¿A qué se le llama ciudad, a qué hogar? Cartones, mantas, hules y maderas astilladas son los materiales de esas arquitecturas de los pobres, de sus filigranas de supervivencia, que hacen nido como los pájaros, agarrando hules, mantas, hierros, de aquí y allá pero con una diferencia: los nidos de las aves responden a la naturaleza y a sus equilibrios; los cartones de los pobres son la evidencia del desequilibrio de un mundo en el que la riqueza está mal repartida.

Arquitectura de pobreza que tampoco es heroísmo de robinssones urbanos, los que viven al paio, a los que el confinamiento les ha pillado con el paso cambiado y han hecho de coches abandonados, de soportales, de cajeros y de parques como el de Pocoyó su casa, su choza, su cabaña. ¿Refugio?

Nos hemos pasado estos meses hablando del descubrimiento de las casas, de la geometría de nuestros pisos, del disfrute de las habitaciones como una de las consecuencias positivas del confinamiento. Hemos alardeado de la introspección descubierta a base de estar encerrados a cal y canto, incluso al abrir las cancelas muchos hemos confesado sentir el denominado síndrome de la cabaña. ¿Cómo lo habrán vivido en los Pocoyó del mundo?

Il·lustració: Toni Salvà

Gaston Bachelard escribió en *La poética del espacio* que “la casa es nuestro rincón del mundo. Es nuestro primer universo. Es realmente un cosmos”. También equiparó la casa con el “vientre materno”, con “un escenario de sueños, ensueños, recuerdos y evocaciones”. Bellas palabras, sin duda, pero, ¿quién quiere vivir en ese “cosmos” de miseria? Nadie. Todos piden, reclaman al ayuntamiento, a quien sea, “una habitación” digna, la misma que necesitó Virginia Woolf para escribir en libertad, esas cuatro paredes que es un derecho universal que han usurpado a millones de personas. No miremos hacia otro lado. Las arquitecturas de los cartones son una metáfora de uno de los fracasos de la humanidad: la pobreza.

Nota: La periodista i escriptora Lourdes Durán publica els seus articles cada setmana a la web de Palma XXI, acompanyats per les il·lustracions de Toni Salvà.

Guia urbana de Palma: LesAVINGudes

1

Ca'n Maneu (1902)

Carrer Sindicat, 74

Aquest edifici de tendència arquitectònica secessionista, també conegut com es triquet o Espiga de Oro, fou projectat el 1909 per l'arquitecte Gaspar Bennazar com a habitatge plurifamiliar, per encàrrec de Joan Oliver Florit, industrial de la foneria.

En el seu exterior, destaquen les decoracions florals de les finestres i capitells, així com el minaret que culmina l'edifici, amb elements neoàrabs.

El 1990, l'obra va ser declarada Bé d'Interès Cultural i entre 2006 i 2009 fou rehabilitada integralment, retornant-li la seva esplendor original.

Imatge: Juan Vallori i Pep Torró.

2

Estació del Tren de Sóller (1912)

Carrer Eusebi Estada, 1

D'estil eclèctic, aquesta edificació constituí un pilar imprescindible del projecte de l'enginyer Pedro Garau, autor del traçat del ferrocarril i el tramvia de Sóller.

L'estació de Palma, així com la de Sóller, ubicada en una antiga casa senyorial, completaren la línia fèrria que unia ambdues poblacions, superant els obstacles que presentava l'accidentada orografia de la zona.

Imatge: Col·lecció particular.

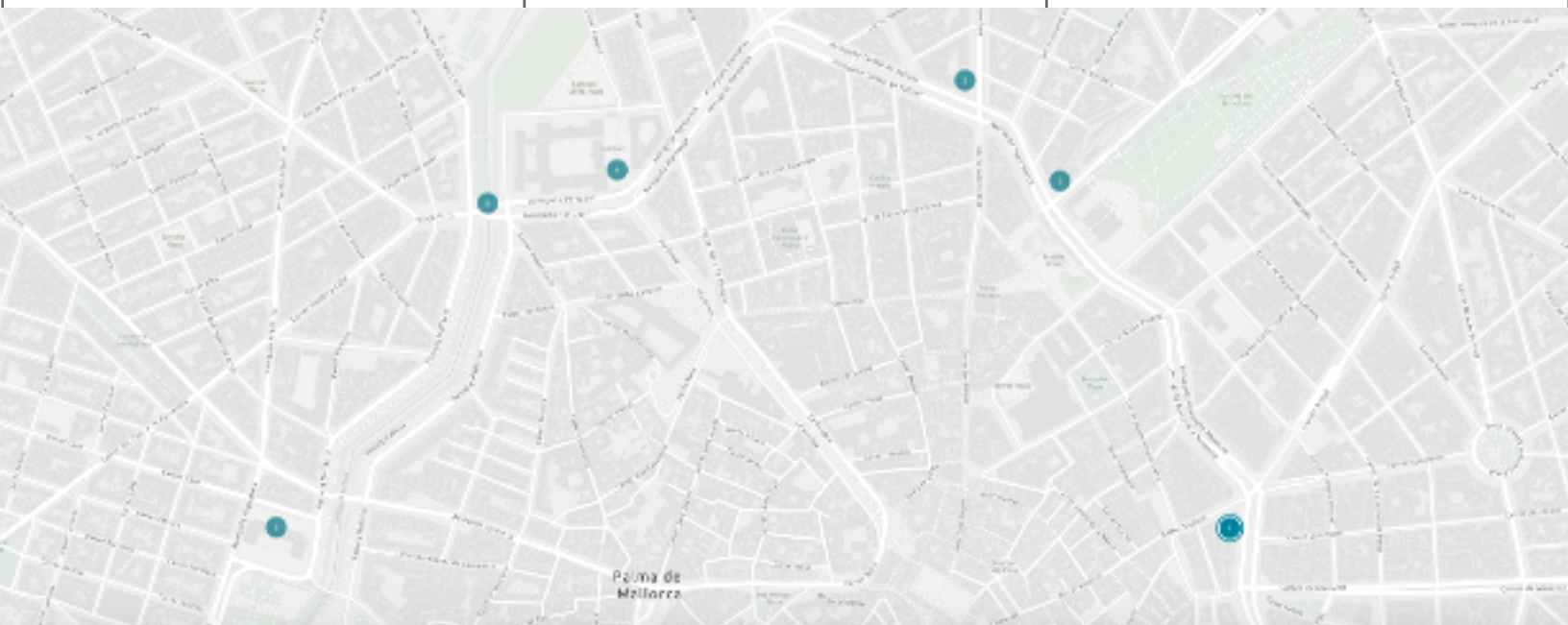
3

Can Segura (1907)

Avinguda del Compte de Sallent, 2

Projectat per l'arquitecte Francesc Roca i Simó, aquest edifici fou una de les construccions que definí el traçat de la ciutat nova. Les principals característiques que defineixen el seu disseny són la simetria i les falses columnes que accentuen la verticalitat del conjunt. A la part central de la façana, una gran tribuna de gres i ferro emula els miradors de fusta dels edificis del centre històric.

Imatge: Arxiu Cronista de la ciutat.

4

Instituts Ramon Llull i Joan Alcover (1912-1916)

Avinguda de Portugal, 2 /
Avinguda d'Alemanya, 14

L'Institut Balear és un centre d'ensenyament fundat el 1836 per una comissió de la Societat Econòmica Mallorquina d'Amics del País. L'edifici va ser projectat l'any 1912 i construït entre 1912 i 1916, sota la direcció dels arquitectes mallorquins Josep Alomar Bose i Jaume Alenyar Ginard.

Estilísticament, és el resultat d'una mescla d'influències renaixentistes, barroques i regionalistes, pel que s'inclou en la corrent electricista.

L'institut Ramón Llull era el centre en el que es podien cursar estudis més alts a l'illa, el que propicià que s'hi formessin totes aquelles persones que més tard destacarien a la història de Mallorca o de l'Estat.

Imatge: Col·lecció particular.

5

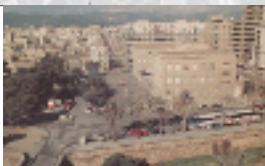
Pont del Fortí (1915)

Avinguda de Portugal amb
Passeig Mallorca

L'arquitecte Gaspar Bennazar construí sobre la Riera dos ponts: el pont des Fortí, que uneix l'Avinguda Portugal amb la plaça des Fortí, i l'anomenat pont d'en Moranta, per la seva ubicació propera al Baluard de Moranta i s'Hort d'en Moranta, tots dos amb caràcter eclèctic i decoracions influïdes pel corrent modernista.

L'any 1988, després d'una ampliació que deixà clarament malmesa la seva imatge original, les associacions ARCA i GOB varen tramitar l'expedient per a la declaració del pont des Fortí com a Bé d'Interès Cultural. Avui dia, són moltes les veus que advoquen per la seva recuperació.

Imatge: Arquitectives.

6

Grup Escolar Jaume I (1935)

Plaça de Sa Feixina, s/n

Obra de Guillem Forteza Pinya en col·laboració amb Karl Hack, l'edifici es va construir en un període en què es projectaren un gran nombre d'escoles, coincidint entre el 1921 i la fi de la Segona República.

Durant la Guerra Civil, l'edifici passà a ser destinat a usos militars. Acabada la guerra va tenir diferents funcions, com per exemple caserna de policia, i no reprendria el seu ús educatiu fins a la fi del franquisme.

Imatge: ceipreijaumei.com

Versió express

Més a www.palmaxxi.com

Un projecte de:

PALMA XXI

Amb el suport de:

CIUTAT

REVISTA DE PALMA

